

vähentää vaikutusta fokuslajeihin: metsähanhi, isokuovi ja jouhisorsa haetun toiminnan laajennuksen välittömässä läheisyydessä.

- 3) Melun ja visuaalisen vaikutuksen vähentämiseksi pesiviin lintuihin esitetään, että metsä Kaunisjoen ja Sahavaaran sivukivivaraston sekä muun teollisen toiminnan välillä säästetään. Säästetty metsä toimii luonnollisena suojana melun ja visuaalisen vaikutuksen vähentämiseksi. Suojelutoimenpiteet vähentävät vaikutusta fokuslajeihin pikkutikka ja punavarpunen sekä luontoympäristöön Kaunisjoen varrella, haettua lisätoimintaa koskevan alueen välittömässä läheisyydessä.

UMEÅ TINGSRÄTT
Domare 2:5
INKOM: 2021-05-27
MALINR: W 2190-19
AKTBI: 299

Kun esitetyt välttävät ja vahinkoja lievittävät toimenpiteet on toteutettu, jäljellä on 826 hehtaarin toimenpide-/pinta-alantarve 12 fokuslajille. Näille lajeille arvioidaan biotooppeja parantavien toimenpiteiden olevan välttämättömiä, jotta niiden suotuisaa säilytysstatusta ei uhata. Toimenpiteissä on lähdetty fokuslajien elinympäristöstä ja ekologisista vaatimuksista, jotka perustuvat Kaunisvaaran alueella tehdyistä luonnonarvoinventoinneista, suunnatuista laji-inventoinneista (Calluna 2019, Pelagia 2019a, 2019c, 2019f, 2020a, 2021) sekä kirjallisuudesta saatuihin tietoihin. Ehdotetut toimenpiteet tilitetään tarkemmin liitteessä H15.

9.1.5 Kokonaisarvio

Kun esitetyt välttävät ja vahinkoja lievittävät toimenpiteet on toteutettu, arvioidaan kokonaisvaltaisen vaikutuksen luonnonympäristöön olevan kohtuullinen (Taulukko 60).

Taulukko 60: Seurausten arviointi – luonnonympäristö.

Suuret ympäristövaikutukset	Kohtuulliset ympäristövaikutukset	Vähäiset ympäristövaikutukset	Merkityksettömät ympäristövaikutukset	Positiiviset ympäristövaikutukset
Merkittävä vaikutus vahvasti uhattuun lajiin. Huomattava vaikutus kansallisiin arvoihin tai rajoitettu, vaikutus alueellisiin intresseihin on merkittävä.	Rajoitettu vaikutus vahvasti uhattuun lajiin tai huomattava vaikutus haavoittuvaan lajiin. Vaikutus valtakunnallisesti tärkeisiin arvoihin on vähäinen, vaikutus alueellisiin arvoihin on rajoitettu.	Rajoitettu vaikutus haavoittuvaan lajiin tai pieni vaikutus epäedullisessa asemassa olevaan lajiin. Vaikutus paikallisten/alueellisten intressien arvoihin on vähäinen.	Pieni vaikutus haavoittuvaan lajiin tai marginaalinen vaikutus epäedullisessa asemassa olevaan lajiin. Vaikutus paikallisten/alueellisten intressien arvoihin on marginaalinen.	Parantuneet edellytyksen punaisella listalla olevalle lajille ja/tai luontoarvoille.

9.2 Natura 2000

9.2.1 Nykytilanne

Kaunisvaaran hiekka- ja selkeytsaltaan lähistöllä on jokia kuten Kaunisjoki, Mellajoki, Patojoki, Aareajoki ja huomattavasti suurempi Muonionjoki. Myös Kaunisjärvi on hiekka- ja selkeytsaltaan lähialueella. Kaikki nämä joet ja järvet ovat sivujokia Tornion ja Kalixin jokijärjestelmän (SE0820430) Natura 2000-alueelle (Lääninhallitus 2020). Koko Tornion ja Kalixin jokijärjestelmän Natura 2000-alue on yli 175 000 hehtaarin laajuinen. Vesistöjärjestelmän jokien ja järvien yhteispituus on kymmeniä tuhansia kilometrejä. Alueella on yli 3 000 järveä (Lääninhallitus 2020). Tornion ja Kalixinjoki ovat Ruotsin kansallisjokia (Lääninhallitus, 2020).

Säilytys suunnitelmassa Natura 2000-alueelle ja Tornion ja Kalixin jokijärjestelmälle, joka vahvistettiin vuonna 2020, kuvataan Natura 2000-alueen säilytyksen tarkoitus ja tavoitteet.

Natura 2000-alueen Tornion ja Kalixin jokijärjestelmän säilyttämisen tarkoituksena ”auttaa säilyttämään biologinen moninaisuus pitämällä yllä ja palauttamalla suotuisa säilytysstatus alueelle kuuluville luontotyypeille ja lajeille biomaantieteellisellä tasolla, toisin sanoen koko Natura 2000-verkostolle. Yksittäisen Natura 2000-alueen tarkoituksena on myös paikallisesti säilyttää tai palauttaa suotuisa säilytystila osoitetuille luontotyypeille ja lajeille.” (Lääninhallitus 2020).

Natura 2000-alueen Tornion ja Kalixin jokijärjestelmän säilyttämisen tavoitteena on periaatteessa pitää osoitetut lajit elinvoimaisina ja että niiden levinneisyys ei vähene ja että osoitettujen luontotyyppien pinta-ala pysyy muuttumattomana tai kasvaa sitä mukaa kun biotooppeja entisöidään. Tämän lisäksi on myös erityisiä säilytystavoitteita kullekin luontotyypille ja lajille Natura 2000-alueella Tornion ja Kalixin jokijärjestelmässä (Lääninhallitus 2020).

Kaunisvaaran alueella sijaitsevista järvistä ja joista Muonionjoki kuuluu luontotyyppiin Suuri joki (3210) kun taas Aareajoki ja Kaunisjoki kuuluvat luontotyyppiin Pieni joki (3260) (Taulukko 61). Kaunisvaaran alueella on tosin useita järviä ja lampia, jotka kuuluvat luontotyyppiin Suojärvet (3160), mutta nämä ovat osoitetun Natura 2000-alueen (Liite H9) rajojen ulkopuolella. Kaunisjärvi ja Patojoki eivät myöskään sisälly Natura 2000-luontotyypeihin, koska ne eivät täytä luontotyypin Liejurantajärvet ja vastaavasti Pieni joki (Liite H9) vaatimuksia. Myöskään Mellajoki ei kuulu luontotyyppiin Pieni joki koska sen ekologisen statuksen luokittelu on Epätydyttävä (VISS 2021).

Säilytysuunnitelmaan sisältyvät Natura 2000 luontotyypit nähdään taulukosta 61.

Taulukko 61: Natura 2000-alueelle osoitetut luontotyypit ja niiden esiintyminen Kaunisvaaran alueella.

Koodi	Luontotyyppi	Esiintyminen Kaunisvaaran alueella
3130	Liejurantajärvet	Ei
3160	Suojärvet	Kyllä, suoalueilla, ei purkuvesistöjä
3210	Suuret joet	Kyllä, Muonionjoki
3220	Alpiiniset joet	Ei
3260	Pienet joet	Kyllä, Kaunisjoki ja Aareajoki

Seitsemästä osoitetusta lajista Natura 2000-alueella Tornion ja Kalixin jokijärjestelmässä neljää esiintyy Kaunisvaaran alueella (Taulukko 62).

Taulukko 62: Osoitetut lajit Natura 2000-alueella ja niiden esiintyminen Kaunisvaaran alueella.

Koodi	Laji	Esiintyminen Kaunisvaaran alueella
1029	Jokihelmisimpukka (<i>Margaritifera margaritifera</i>)	Ei

1037	Kirjojokikorento (<i>Ophiogomphus cecilia</i>)	Kyllä (Muonionjoki)
1106	Lohi (<i>Salmo salar</i>)	Kyllä (Muonionjoki)
1163	Kivisimppu (<i>Cottus gobio</i>)	Kyllä (Muonionjoki, Kaunisjoki, Aareajoki)
1355	Saukko (<i>Lutra lutra</i>)	Kyllä (Muonionjoki, Kaunisjoki, Aareajoki, Patojoki)
1966	Lietetatar (<i>Persicaria foliosa</i>)	Ei
1977	Lapinkaura (<i>Trisetum subalpestre</i>)	Ei

Huomaa, että lietetatarta ei arvioitu Callunan selvityksessä seurauksista ja vaikutuksista Natura 2000:een ja rauhoitettuihin lajeihin Kaunisvaarassa (Liite H9) koska selvitys perustui vuonna 2007 laaditun säilytys suunnitelman olosuhteisiin. Lietetatarta ei kuitenkaan ole tavattu missään joessa tai järvessä.

9.2.2 Toiminnan vaikutus

Calluna AB on tehnyt selvityksen vaikutuksesta osoitettuihin Natura 2000-luontotyyppisiin ja rauhoitettuihin lajeihin Natura 2000-alueella Tornion ja Kalixin jokijärjestelmässä. Vaikutukset suhteutettiin suotuisaan säilytysstatukseen, missä arviointi tapahtui laatimalla bruttolista, joka sisälsi kaikki lajit ja luontotyypit, joihin oli vaara vaikuttaa. Riskien arviointi vaikutuksista bruttolistan luontotyyppisiin ja lajeihin tehtiin perustuen suoraan ja epäsuoraan vaikutukseen luontotyyppiin/lajiin vaikutusalueella. Jokainen luontotyyppi/laji sijoitettiin kategorioihin ”Merkityksetön riski vaikuttaa suotuisaan säilytysstatukseen”, ”pieni riski vaikuttaa suotuisaan säilytysstatukseen”, ”kohtuullinen riski vaikuttaa suotuisaan säilytysstatukseen” sekä ”suuri riski vaikuttaa suotuisaan säilytysstatukseen”. Niille luontotyypeille/lajeille joihin riski vaikutuksesta suotuisaan säilytysstatukseen katsottiin olevan suurempi kuin pieni, tehtiin syvennetty seurausanalyysi, jossa arvioitiin muutos arvioidulla hehtaarimäärällä ja vastaavasti luontotyyppi, sekä yksilöiden lukumäärä ja vastaavasti laji arvioitiin. Syvennetyn seurausanalyysin jälkeen arvioitiin luontotyyppien Suojärvet, Pienet joet ja Suuret joet sekä saukon osalta vaikutuksen riskit, jotka olivat suurempia kuin ”pieni”.

Muutosasteen perusteella muutokset luokiteltiin kolmeen seurauksekategoriaan ”pieni, merkityksetön tai ei seurausta”, ”kohtalainen seuraus” sekä ”suuri seuraus”. Säilytys suunnitelman seurausanalyysin tulokset osoitetuille luontotyypeille/lajeille, missä riski vaikutuksesta suotuisaan säilytysstatukseen arvioitiin kohtuulliseksi tai korkeaksi, nähdään taulukosta 63. Yksityiskohtaisempi tilitys teknisine kuvauksineen menetelmästä ja kategoriarajoista on selvityksen liitteessä H9.

Taulukko 63: Seuraukset Tornion ja Kalixin jokijärjestelmien säilytys suunnitelmassa osoitetuille lajeille ja elinympäristöille

Elinympäristö/laji	Vaikutus ja teho	Vaikutus paikalliseen säilytysstatukseen	Vaikutus kansalliseen säilytysstatukseen
--------------------	------------------	--	--

Suojärvet (3160)	Luontotyyppiä esiintyy mutta ei Natura 2000-alueella Ei vähene	Merkityksetön seuraus	Ei seurauksia
Suuret joet (3210)	Ei pinta-alan menetystä Merkityksetön vaikutus rakenteeseen ja toimintaan ja tyypillisiin lajeihin	Merkityksetön seuraus	Ei seurauksia
Pienet joet (3260)	Ei pinta-alan menetystä Pienemmät matalan veden virtaamat Vähäiset vaikutukset elinympäristön laatuun ja toimintoihin	Merkityksetön seuraus	Ei seurauksia
Saukko (1355)	Ei elinympäristön menetystä Merkityksetön kuolleisuuden lisääntyminen Merkityksetön ravinnon väheneminen matalan veden aikana	Merkityksetön seuraus	Ei seurauksia

9.2.3 Kokonaisarvio

Yhteenvedon voidaan todeta, että toiminnalla ei ole merkittävää vaikutusta mihinkään osoitettuun lajiin tai luontotyyppiin, joka sisältyy Tornion ja Kalixin jokijärjestelmän Natura 2000-alueen säilytysuunnitelmaan, minkä ansiosta toiminta ei vaikuta Natura 2000-alueeseen.

10.0 EDELLYTYKSET JA SEURAUKSET- MAISEMAKUVA JA KULTTUURIYMPÄRISTÖ

10.1 Maisemakuva

10.1.1 Nykytilanne

Sahavaara (244 m mpy) ja Kaunisvaara (200 m mpy) ovat kaksi kukkulaa muutoin melko tasaisessa maisemassa, jota dominoivat laajat suoalueet, joiden keskimääräinen korkeus on 160 m mpy.

Sahavaaran löydös sijaitsee Ahvenuoman kosteikon kaakkoisosassa, Kokkovuoman, Härkävuoman ja Salmivuoman kosteikkojen välissä. Kosteikoissa on hyvin kehittyneitä jänne- ja aapasoita sekä useita metsäsaarekkeita. Tapulin ja Palotievan löydökset ovat Kokkovuoman suolla.